Kulturministeriet
MINISTERIET

Kulturministeren

Kulturministeriet
Nybrogade 2
1203 København K

Tel : 33 92 33 70
Fax : 33 91 33 88
E-mail : kum@kum.dk
Web : www.kum.dk

Gentofte Kommune
Hellerup Roklub
Kongelig Dansk Yachtklub
Kajaklubben Nova
Hellerup Fægteklub
Hellerup Sejlklub
Hellerup Kajakklub

25. juli 2016

Afgørelse vedrørende fredning af Hellerup Strandpark, Gentofte.

Slots- og Kulturstyrelsen (herefter benævnt styrelsen) traf den 26. november 2015 afgørelse om fredning af Hellerup Strandpark, Onsgårdsvej og Strandparkvej, 2900 Hellerup.

Kulturministeriet har modtaget følgende klager over styrelsens afgørelse af 26. november 2015:

- Hellerup Sejlklub har den 10. december 2015 klaget over styrelsens afgørelse.
- Hellerup Kajakklub tilsluttede sig den 11. december 2015 Hellerup Sejlklubs klage over styrelsens afgørelse om fredning af dele af Hellerup Strandpark.
- Hellerup Roklub har den 11. december 2015 klaget over styrelsens afgørelse.
- Hellerup Dameroklub har den 13. december 2015 klaget over fredningen af Hellerup Strandpark.
- Kongelig Dansk Yachtklub har den 13. december 2015 klaget over fredningen af Hellerup Strandpark.
- Gentoftes kommunalbestyrelse har den 15. december 2015 klaget over fredningen af Hellerup Strandpark.
- Hellerup Kajakklub har den 16. december 2015 klaget over styrelsens afgørelse af 26. november 2015.
- Kajaklubben Nova har den 16. december 2015 klaget over styrelsens afgørelse af 26. november 2015.
- Hellerup Fægteklub har den 23. december 2015 klaget over styrelsens afgørelse om fredning af Hellerup Strandpark.

Afgørelse

Kulturministeriet annuller styrelsens afgørelse af 26. november 2015 om fredning af Hellerup Strandpark, fordi ministeriet har fundet, at styrelsen har begået væsentlige sagsbehandlingsfejl i sagen.

Baggrunden for ministeriets afgørelse uddybes nedenfor under afsnittet om begrundelse.

Sagens forløb

Landsforeningen for Bygnings- og Landskabskultur finder, at Hellerup Strandpark skal fredes.

Den 5. november 2014 afholdt Det Særlige Bygningssyn et bygningssynsmøde. Synet finder, at Hellerup Strandpark har de arkitektoniske og kulturhistoriske værdier, som kan begrunde en fredning.

I brev af 23. januar 2015 underretter styrelsen Gentofte Kommune om, at Det Særlige Bygningssyn har indstillet Hellerup Strandpark og Lystbådehavn til fredning. Samtidig igangsatte styrelsen en offentlig høring i medfør af bygningsfredningslovens § 6.

Styrelsen har i den forbindelse modtaget følgende høringssvar:

- Brev af 5. maj fra Danske Landskabsarkitekter
- Høringssvar af 25. juli 2015 fra Hellerup sejlklub
- Brev af 7. august 2015 fra Hellerup Fægteklub
- Brev af 7. august 2015 fra Hellerup roklub
- Brev af 11. august 2015 fra Hellerup Kajakklub
- Brev af 25. august 2015 fra Danmarks Naturfredningsforening
- Høringssvar af 27. august 2015 fra foreningen FOGUS
- Høringssvar af 28. august 2015 fra foreningen Brandts Haves venner
- Høringssvar af 31. august 2015 fra Gentofte kommune

Den 26. november 2015 freder styrelsen Hellerup Strandpark. Styrelsen har samtidig besluttet ikke at frede Hellerup Lystbådehavn på trods af indstillingen fra Det Særlige Bygningssyn af 10. december 2014.

Den 10. december 2015 påklager Hellerup Sejlklub dele af styrelsens afgørelse af 26. november 2015 til ministeriet.

Den 11. december 2015 tilslutter Hellerup kajakklub sig den af Hellerup Sejlklub indsendte anke over afgørelsen om fredning af dele af Hellerup Strandpark.

Den 11. december 2015 klager Hellerup Roklub over fredningen af Hellerup Strandpark.

Den 13. december 2015 ønsker Hellerup Dameroklub at få omstødt fredningen af Hellerup Strandpark.

Den 13. december 2015 klager Kongelig Dansk Yachtklub over fredningen af Hellerup Strandpark.

Den 15. december 2015 klager Gentofte kommunalbestyrelse over fredningen af Hellerup Strandpark.

Den 16. december 2015 klager Hellerup Kajakklub over styrelsens afgørelse af 26. november 2015.

Den 16. december 2015 klager Kajaklubben Nova over styrelsens afgørelse af 26. november 2015.

Den 23. december 2015 klager Hellerup Fægte-klub over afgørelse om fredning af Hellerup Strandpark.

Den 24. februar 2016 modtager ministeriet styrelsens bemærkninger til klagerne.

Den 9. marts 2016 modtager ministeriet Hellerup Sejlklubs bemærkninger til styrelens bemærkninger.

Den 18. marts 2016 modtager ministeriet Gentofte Kommunes bemærkninger til styrelsens bemærkninger.

Den 18. marts 2016 modtager ministeriet Hellerup Kajakklubs bemærkninger til styrelsens bemærkninger.

Den 21. marts 2016 modtager ministeriet Hellerup Roklubs bemærkninger til styrelsens bemærkninger.

Den 23. marts 2016 modtager ministeriet Kongelig Dansk Yachtklubs bemærkninger til styrelsens bemærkninger.

Den 25. marts 2016 modtager ministeriet Hellerup Dameroklubs bemærkninger til styrelsens bemærkninger.

Den 25. marts 2016 har Hellerup Sejlklub klaget til kulturministeren, idet Hellerup Sejlklub finder sagsbehandlingen og afgørelsen kritisabel.

Den 5. april 2016 modtager ministeriet Kajakklubben Novas bemærkninger til styrelsens bemærkninger.

Den 27. april 2016 modtager ministeriet styrelsens kommentarer til klagernes bemærkninger.

Slots- og Kulturstyrelsens afgørelse

I afgørelse af 26. november 2015 anfører styrelsen, at:

- Hellerup Strandpark har de arkitektoniske og kulturhistoriske værdier, som kan begrunde en fredning som et selvstændigt landskabsarkitektonisk værk,
- formålet med fredningen er at bevare et landskabsarkitektonisk og kulturhistorisk særdeles væsentligt anlæg af havearkitekt G.N. Brandt,
- den miljømæssige værdi knytter sig til placeringen som rekreativ lomme mellem på den ene side Hellerup Havn og Øresund, og på den anden side den tætte, urbane bebyggelse med store ældre villaer tættest mod vandet og etagehusbebyggelse langs Strandvejen,
- den kulturhistoriske værdi knytter sig til parken som en nyskabende og forbilledlig urban park afgrænset af hække og alléer, hvor de enkelte rum tilsammen danner en velkomponeret og sammenhængende helhed,

- særligt strandparkens staudebed og græsarealer har stor kulturhistorisk værdi, hvortil kommer parkens ny-klassicistiske indslag, den funktionelle opdeling samt pumpehusets og klubhusets tidstypiske formsprog og materialeholdning,
- den landskabsarkitektoniske værdi knytter sig til det overordnede greb, der samler de mange forskellige dele af Strandparken til en helhed, og som samtidig tillader forskellige aktiviteter at udfolde sig inden for de enkelte, afgrænsede rum,
- hertil kommer den mulighed for indsigt og udsyn, som er tilpasset de forskellige rum og deres funktioner samt de træer og hække, der markerer strandparkens rekreative funktion i forhold til den omliggende bebyggelse,
- Strandparken således fremstår som et oplevelsesrigt og inspirerende rekreativt område midt i Hellerup by,
- Hellerup Strandparks bærende fredningsværdier knytter sig til det samlede allé- og hækomkransede anlæg med de forskellige rum og funktioner, herunder staudehaven og rosenhaven med alle detaljer, stier, tennisbaner, klubhus og pumpestation,
- fredningsværdierne endvidere knytter sig til strandparkens overordnede funktionalistiske greb samt til havernes individuelle ny-klassicistiske formsprog,
- hertil kommer pumpestationens og klubhusets oprindelige formsprog og materialeholdning,
- styrelsen anbefaler, at den oprindelige forsænkning af midterplænen genetableres ved en fremtidig omlægning af staudehaven,
- det anbefales, at klubhusets glatte døre og nyere vinduer ved en fremtidig istandsættelse udskiftes til døre og vinduer, som i højere grad passer til bygningens alder og arkitektur.

Klagepunkterne

I klage af 10. december 2015 anfører Hellerup Sejlklub, at:

- styrelsen, i brev dateret den 26. november 2015, har meddelt Gentofte Kommune, at styrelsen har besluttet at frede dele af Hellerup Strandpark jf. et medsendt kortbilag,
- Hellerup Sejlklub, som høringsberettiget bruger af det nu fredede område, har afgivet høringssvar i sagen,

- Hellerup Sejlklub, i forlængelse af styrelsens beslutning om at frede de på kortbilaget anførte områder af Hellerup Strandpark, ønsker at påklage dele af beslutningen til Kulturministeren,
- Hellerup Sejlklub således støtter styrelsens beslutning om ikke at frede Hellerup Lystbådehavn og flere af de nærmest beliggende havnerelaterede arealer,
- denne del af afgørelsen viser velvilje over for områdets idrætsudøvere,
- Hellerup Sejlklub dog bliver nødt til at anføre, at der stadig er havnerelaterede arealer inkluderet i fredningen, således at grænsedragningen savner konsekvens, og lægger op til sammenhængsproblemer i brug og vedligeholdelse,
- Hellerup Sejlklub ønsker at klage over fredningsafgørelsen på grund af fejl i sagsbehandlingen, utilstrækkelig dokumentation af behovet for en fredning af området, samt at man i fredningen inkluderer havnerelaterede områder,
- Hellerup Sejlklub indledningsvis henviser til sejlklubbens høringssvar dateret den 25. juli 2015 og sejlklubbens note til høringssvar dateret den 6. august 2015,
- som supplerende argumentation, til begrundelse for sejlklubbens klage til Kulturministeren, ønsker Hellerup Sejlklub at fremføre følgende bemærkninger:

Ad fejl i sagsbehandlingen: forældet kortmateriale, at:

- Hellerup Sejlklub i sit høringssvar dateret den 26. august 2015 oplyste styrelsen, at det i fredningsforslaget benyttede kortmateriale, i form af et luftfoto over Hellerup Strandpark og Hellerup Lystbådehavn, ikke viser de aktuelle forhold,
- Hellerup Sejlklub sidenhen, på internettet, har fundet det af styrelsen anvendte luftfoto på adressen http://www.viamichelin.com/web/Maps,
- fotoet er taget før dækmole, jolleslæbested og højvandssikring blev etableret med ulogisk og uhensigtsmæssig grænsedragning af fredningen til følge,
- højvandssikringen (af området) således bliver delt mellem to myndigheder, og jolleslæbestedet bliver skilt fra sit tilknyttede landareal,
- styrelsen i sin fredningsmeddelelse har beklaget, at luftfotoet vedlagt høringsbrevet ikke viser de aktuelle forhold,
- på trods af denne erkendelse fortsætter styrelsen med at benytte det uaktuelle foto i sin sagsbehandling, og lægger det samme luftfoto til grund for sin afgørelse,

- en afgørelse om fredning, som medfører en inddragelse af lodsejers evne til helt eller delvis at kunne disponere over sin ejendom, og som i sin natur tager udgangspunkt i Grundlovens § 73 om ejendomsrettens ukrænkelighed, skal indeholde den højeste form for akkuratesse og punktlighed i sagsbehandlingen,
- en bevidst brug af uaktuelt kortmateriale, som endda ikke viser forhold, som er vigtige i en høringsberettiget parts argumentation, bør være helt uantagelig i en offentlig myndigheds sagsbehandling,
- alene af den grund mener Hellerup Sejlklub, at Kulturministeren bør omgøre styrelsens beslutning om en delvis fredning af Hellerup Strandpark,

Ad utilstrækkelig dokumentation af behovet for en fredning, at:

- Hellerup Sejlklub i lighed med Gentofte Kommune finder, at en fredning af de øvrige dele af Hellerup Strandpark er helt unødvendig, idet Gentofte Kommune igennem flere generationer efter havearkitekt G. N. Brandts grundlæggelse af strandparken på tilfredsstillende måde har vedligeholdt arealet med respekt for grundlæggerens ideer, tanker og indretning,
- hverken det af Landsforeningen for bygnings- og landskabskultur eller senest Det Særlige Bygningssyns fremsatte fredningsforslag indeholder kritik af Gentofte Kommunes administration af området i omkring 100 år,
- styrelsen i sin afgørelse lægger til grund, at styrelsen er enig i, at Gentofte Kommune med forståelse og respekt har varetaget områdets arkitektoniske og kulturhistoriske værdier,
- styrelsen endvidere lægger til grund og er enige i, at en lokalplan vil kunne varetage den helhed og sammenhæng, som strandparken udgør
- Hellerup Strandpark i kommuneplanen er udpeget som bevaringsværdigt område, og udarbejdelsen af en bevarende lokalplan er vidt fremskredet,
- der er således enighed om, at der findes mindre indgribende foranstaltninger, der kan sikre området,
- Hellerup Sejlklub finder, at styrelsen ikke opfylder den grundlæggende forventning om, at fredning kun sker, hvor det er sagligt, aktuelt, nødvendigt og proportionalt i overensstemmelse med almindelig god forvaltningsskik,
- i betænkning 1198/1990 vedrørende bygningsfredning s. 21 står der således: "En fredningsbeslutning bør være udførligt begrundet. Alene en henvisning til, at en bygning har en væsentlig arkitektonisk eller kulturhistorisk værdi er ikke tilstrækkelig. Det skal være forståeligt, hvorfor der fredes",
- dette grundlæggende princip ikke er fulgt,

- endvidere er konsekvenserne af en fredning ikke belyst, og det er ikke beskrevet, hvorfor en mindre indgribende foranstaltning end en fredning ikke er anvendelig til bevaring af det selvstændige landskabsarkitektoniske værk,
- på denne baggrund er det svært at finde nogen begrundelse for en fredning, der indebærer fratagelse af en ejers dispositionsret over området.

Ad aktiv idræt på fredet grund, at:

- som indledningsvis nævnt er havnen og nogle tilstødende arealer undtaget fredningen, mens andre havnerelaterede arealer er inkluderet i fredningen,
- styrelsen i sin fredningsafgørelse skriver, at fredningen ikke forholder sig til områdets idræts- og fritidsliv, og begrunder med bygningsfredningslovens manglende mulighed for at regulere funktioner og aktivitet, medmindre disse kræver fysiske indgreb i det fredede anlæg,
- en sådan sondring mellem funktioner/aktivitet og fysiske rammer er illusorisk,
- det liv, der udfolder sig i området af rekreativ og sportslig art, finder nye former i takt med udviklingen,
- områdets fysiske rammer løbende skal tilpasses brugernes behov med respekt for de kulturhistoriske værdier,
- der eksempelvis af Gentofte Kommune er redegjort for behovet for renovering og fornyelse af belægning i dele af det fredede område,
- en gennem flere år planlagt og allerede påbegyndt fornyelse af belægningen efter en plan, der dækker dele af det berørte område med jolleparkering, er iværksat før fredningsforslagets fremkomst,
- endvidere er der redegjort for behovet for forsat justering og renovering af højvandssikringen, som er en helt afgørende faktor til bevarelse af området.

- På denne baggrund anmoder Hellerup Sejlklub hermed Kulturministeren om at omgøre styrelsens beslutning om fredning af Hellerup Strandpark, eller at Kulturministeren alternativt kun gennemfører en geografisk isoleret fredning af G.N. Brandts Staudehave fra 1912 og af Rosenhaven fra 1918,
- skal dele af strandparken på trods af disse indvendinger alligevel fredes, må man som minimum forvente, at grænsedragningen respekterer de funktionelle rum, som området dækker.

I klage af 11. december 2015 anfører Hellerup Roklub, at:

- Hellerup Roklub hermed skal klage over den afgørelse, styrelsen har meddelt i brev af 26. november 2015,
- Hellerup Roklub ikke mener det er rimeligt, at der træffes afgørelse på baggrund af forældet fotomateriale,
- Hellerup Roklub mener, at det er meget problematisk, at der er dele af de arealer, der benyttes i forbindelse med havnens sportslige formål, som søges fredet,
- Gentofte Kommune det forgangne år har gennemført en højvandssikring af havneområdet,
- dette projekt, som bare ét eksempel, viser Gentofte Kommunes vilje og evne til at sikre området, herunder ikke mindst de to specielle og sarte haver,
- det også er et eksempel på, at en fredning højst sandsynligt ville have stillet sig i vejen for eller have forsinket denne meget nødvendige indsats,
- Hellerup Roklub er bekendt med Hellerup Sejlklubs mere detaljerede klage, som Hellerup Roklub helt og fuldt kan tilslutte sig.

I klage af 13. december 2015 anfører Kongelig Dansk Yachtklub, at:

- Kongelig Dansk Yachtklub hermed skal klage over den afgørelse, styrelsen har meddelt i brev af 26. november 2015,
- da mange af klubbens olympiske sejlere træner i "Kraftcenter Øst" (beliggende i Hellerup Havn, støttet af Team Danmark og Dansk Sejlunion, som er et samarbejde med Hellerup Sejlklub og Skovshoved Sejlklub), mener Kongelig Dansk Yachtklub, at det er en udfordring, at der er dele af de arealer, der benyttes i forbindelse med havnens sportslige formål, der søges fredet,
- dette vil betyde, at klubberne på havnen kan have meget svært ved fremover at kunne agere således, at Kongelig Dansk Yachtklub kan følge med udviklingen i sejlsporten og tilpasse sig og det aktive areals muligheder,
- ligeledes må Kongelig Dansk Yachtklub konstatere, at materialet, der er brugt i behandling af sagen er forældet fotomateriale,
- Gentofte Kommune, det forgangne år, har gennemført en højvandssikring af havneområdet,
- dette projekt, som bare ét eksempel, viser Gentofte Kommunes vilje og evne til at sikre området på en effektiv og æstetisk og harmonerende måde,
- det også er et eksempel på, at en fredning højst sandsynligt ville have stillet sig i vejen for, eller have forsinket, denne meget nødvendige indsats,

- Kongelig Dansk Yachtklub er bekendt med Hellerup Sejlklubs mere detaljerede klage, som Kongelig Dansk Yachtklub helt og fuldt kan tilslutte sig.

I klage af 13. december 2015 anfører Hellerup Dameroklub, at:

- som en af de berørte sportsklubber i Hellerup Havn ønsker Hellerup Dameroklub at få omstødt eller modificeret fredningen af Hellerup Strandpark,
- strandparken hele året er et område med liv, hvilket ikke mindst skyldes de fem vandsportsklubber, som omkranser havnen,
- hvis området omkring jolleslæbestedet underlægges fredningsbestemmelser, er Hellerup Dameroklub bekymrede for, at Hellerup Dameroklub ikke længere får mulighed for at udvikle og vedligeholde stedet,
- sportsklubberne behøver frirum til at kunne forny sig – selvfølgelig med respekt over for havneområdets ånd og æstetik,
- dette kan blive problematisk, hvis arealet ved slæbestedet fredes,
- den tiltagende risiko for øget vandstand endvidere har betydet, at det har været nødvendigt at etablere en "mur" – højvandssikringen – langs havnen,
- Hellerup Dameroklub blev stærkt skadet efter stormfloden i december 2013, så Hellerup Dameroklub er meget tilfredse med "muren",
- en fredning af strandparken sandsynligvis ville have forsinket eller måske helt forhindret anlæggelsen af højvandssikringen,
- Hellerup Dameroklub derfor støtter Hellerup Sejlklubs klage over styrelsens afgørelse fra 26. november 2015.

I klage af 15. december 2015 anfører Gentofte Kommune, at:

- Gentofte Kommune indledningsvist skal udtrykke sin store forundring og beklagelse over, at styrelsen ikke har fundet anledning til, hverken at inddrage eller mødes med Gentofte Kommune, inden der blev truffet afgørelse i sagen,
- Gentofte Kommune, i deres høringssvar af 31. august 2015, specifikt havde anført, at kommunen forudsatte, at man ville blive inddraget, inden beslutning blev truffet
- kommunen udtrykkeligt, i høringssvaret, anmodede om, at der under alle omstændigheder blev afholdt et møde mellem styrelsen og Gentofte Kommune, inden styrelsen foretog sig videre i sagen,
- på trods af dette er Gentofte Kommune ikke blevet kontaktet af styrelsen, men har blot modtaget styrelsens afgørelse med brev af 26. november 2015,

- Gentofte Kommune finder denne måde at forholde sig til en kommunes og ejendomsejers ønske om dialog forud for en afgørelse, som har vidtgående konsekvenser for kommunen og dennes borgere og områdets brugere, for særdeles mærkværdig og kritisabel,
- styrelsens beslutning er truffet efter § 3 i lov om bygningsfredning og bevaring af bygninger og bymiljøer,
- fredningen bl.a. betyder, at der skal søges om tilladelse hos styrelsen, hvis der skal foretages bygningsarbejder og lignende, som rækker ud over almindelig vedligeholdelse,
- Gentofte Kommune hermed klager over den trufne afgørelse,
- som det fremgår af Gentofte Kommunes høringssvar af 31. august 2015, finder Gentofte Kommune, at en fredning af området grundlæggende er helt unødvendig,
- dette begrundes med, at Gentofte Kommune i mere end 100 år, siden etableringen af det omhandlede område, som ejer og myndighed har taget vare på området med stor respekt for dets arkitektoniske og kulturhistoriske værdier,
- det således i dag fremtår, som det var tænkt af G.N. Brandt,
- dette er sket samtidig med, at området har kunnet udvikle sig som et meget velfungerende rekreativt fritidsområde,
- Gentofte Kommune allerede har stærkt fokus på områdets bevaringsværdige kvaliteter, idet
    - Hellerup Havn og Strandpark i Kommuneplan 2013 er udpeget som ét af 33 karakteristiske bevaringsværdige miljøer.
    - Det fremgår af kommuneplanens rammer for lokalplanlægningen, at der i området er bevaringshensyn.
    - Kommunen i samarbejde med beboere, brugere og øvrige interessenter er ved at udarbejde en lokalplan med bevaringsbestemmelser for området med det formål at fastholde områdets oprindelige struktur inklusiv staudehaven, rosenhaven, den bevaringsværdige pumpestation, kajakklub, legeplads og tennisbanerne med klubhus.
    - De samlede havneanlæg med bolværk, ophalerplads, moler, fyrtårn m.v. samt bygningskomplekset "Palladium" desuden vil indgå i lokalplanen.
    - Derved sikres netop den sammenhæng og helhed, som Det Særlige Bygningssyn anfører som formålet med fredningen.

- Gentofte Kommune har noteret sig, at selve havnebassinet, slæbesteder og moler ikke omfattes af fredningen, hvilket er af stor betydning for områdets brug og drift,
- de nu også fredede arealer dagligt er i brug som rekreativt og idrætsmæssigt område, hvilket stiller krav til driften og udviklingen af dem,
- dette vanskeliggøres unødigt med fredningen, hvilket også er beskrevet i Gentofte Kommunes høringssvar,
- den intensive rekreative og idrætsmæssige brug af området er en del af stedets ånd og kulturhistorie,
- det derfor er helt afgørende, at disse aktiviteter kan foregå og udvikles i takt med udviklingen inden for det rekreative og idrætsmæssige område,
- håndteringen af kajakker, joller og både på land som i vandet forudsætter, at belægninger og anlæg i direkte tilknytning til disse løbende kan tilpasses anvendelsen,
- i forhold til afgrænsningen af området, der fredes, skal Gentofte Kommune specifikt bemærke følgende:
    - Arealet umiddelbart nord for havnebassinet er omfattet af fredningen. På dette areal er der en større samlet jolleplads/bådopbevaring, som skal fungere sammen med havnebassinet, ligesom belægningen på denne plads trænger til fornyelse. De aktiviteter, som foregår i havnebassinet, kan ikke adskilles fra de aktiviteter, som foregår i forbindelse med bådopbevaring, og en fredning af arealet for sidstnævnte vil derfor på særdeles uhensigtsmæssig måde gribe ind i den samlede brug af havneareal og tilstødende areal til rekreativt og idrætsmæssig brug.
    - Tilkørslen til en ny jollerampe ved Hellerup Strand er omfattet af fredningen, hvilket på tilsvarende vis på særdeles uhensigtsmæssig måde vil gribe ind i den sammenhængende brug af arealet til de beskrevne aktiviteter.
    - For en stor del af det nu fredede område vil der i fremtiden kunne opstå behov for yderligere klimasikring. De klimarelaterede udfordringer i form af højere vandstande og kraftigere vinde betyder, at en forudsætning for at kunne bevare det samlede bevaringsværdige bymiljø er, at der nu og i fremtiden kan etableres anlæg i form af højvandssikring. Gentofte Kommune har netop etableret et sådant

anlæg – nøje tilpasset det bevaringsværdige miljø – der gør, at området fremover vil være sikret i tilfælde af en situation, som opstod efter stormen "Bodil". Fredningens afgrænsning skærer nu gennem dette anlæg, så noget er omfattet af fredningen, mens andet ikke er. Der kan fremover opstå yderligere klimamæssige udfordringer, som vil nødvendiggøre, at der skal foretages yderligere sikring. Fredningen kan også i sådan et tilfælde vise sig uhensigtsmæssig.

- Varetagelse af alle disse hensyn vil kunne blive helt unødigt kompliceret ved fredningen og endda modvirke, at området bevares på netop den tiltænkte måde, som er til glæde for nuværende og kommende brugere, borgere og andre interesserede,
- i styrelsens bemærkninger til Gentofte Kommunes høringssvar anføres det, at fredningen ikke er til hinder for opbevaring af joller eller til udnyttelse af området til andre rekreative formål,
- det anføres samme sted, at dette forudsætter, at der ikke sker fysiske indgreb, hvilket Gentofte Kommune opfatter som en væsentlig begrænsning netop dette sted,
- Gentofte Kommune således stadig finder, at fredningen ikke vil bidrage til varetagelse af de hensyn, som den har til formål at fremme, og at fredningen desuden er et unødvendigt administrativt led i forhold til drift og brug af de rekreative arealer,
- såfremt en fredning - på trods af Gentofte Kommunes indsigelser - måtte blive opretholdt, skal Gentofte Kommune stærkt anmode om, at fredningen ikke omfatter de havnerelaterede og idrætslige arealer og anlæg,
- følgende forhold, under alle omstændigheder, bør udtages af fredningen:
    - Arealer, som anvendes til opbevaring af joller, køreveje samt alle de til havnen tilhørende værker.
    - Etablering af ny belægning på den del af havnen, der ikke allerede har fået dette, idet den eksisterende belægning vanskeliggør kørsel med joller og trailerbåde og i øvrigt har en forkert hældning i forhold til afvanding af arealerne.
    - Yderligere kyst – og højvandssikring.
- Endelig skal Gentofte Kommune anmode om, at der såfremt en fredning imod Gentofte Kommunes ønske opretholdes, udarbejdes et kort, der præcist og tydeligt afgrænser fredningen, idet det fremsendte luftfoto med

fredningsafgrænsningen, hverken viser de aktuelle forhold eller er tilstrækkeligt entydigt.

I klage af 16. december 2015 anfører Hellerup Kajakklub, at:

- Hellerup Kajakklub klager over styrelsens afgørelse af den 26. november 2015,
- Hellerup Kajakklub er bekymret over fredningen af arealer, som kan få indflydelse på klubbens fremtidige udvikling,
- Hellerup Kajakklub, gennem de sidste 94 år, har haft et fortrinligt samarbejde med Gentofte Kommune, som har ladet Hellerup Kajakklub udvikle klubben i takt med tiden og i respekt for de omliggende parker,
- hele strandparken er velvedligeholdt og serviceret af Gentofte Kommune,
- Hellerup Kajakklub kan tilslutte sig Gentofte Kommunes detaljerede klage over fredningen,
- Gentofte Kommune er på vej med en bevarende lokalplan for strandparken, hvilket Hellerup Kajakklub finder tilstrækkeligt til strandparkens fortsatte bevarelse som rekreativt og kulturhistorisk område.

I klage af 16. december 2015 anfører Kajakklubben Nova, at:

- Kajakklubben Nova, Hellerup Havn, Strandparksvej 40, 2900 Hellerup ønsker, at klage over styrelsens afgørelse af 26. november 2015,
- Kajakklubben Nova er bekendt med planerne om bevarende lokalplan for Hellerup Strandpark, hvilket Kajakklubben Nova anser som fuldt tilstrækkeligt til parkens fortsatte bevarelse som et rekreativt og kulturhistorisk område,
- Kajakklubben Nova støtter Gentofte Kommunes klage over fredningen og, at Kajakklubben Nova fuldt ud kan tilslutte sig de fremførte argumenter,
- Kajakklubben Nova endvidere har kendskab til Hellerup Sejlklubs høringssvar og klage, som Kajakklubben Nova ligeledes kan tilslutte sig,
- Kajakklubben Nova på denne baggrund anmoder Kulturministeren om at annullere styrelsens fredning af Hellerup Strandpark, alternativt omgøre afgørelsen således at de dele af Hellerup Strandparks område, der benyttes af idrætsklubberne til deres aktiviteter friholdes af fredningen.

I klage af 23. december 2015 anfører Hellerup Fægte-Klub, at:

- Hellerup Fægte-klub bakker op om Gentofte Kommunes klage over fredningen af Hellerup Strandpark,

- som beskrevet i Hellerup Fægte-klubs høringssvar af 7. august 2015 har området Gentofte Kommunes fokus og vedligeholdelse pænt og nydeligt og til gavn for brugerne,
- derfor ønsker Hellerup Fægte-Klub at klage over den afgørelse, styrelsen har meddelt i brev af 26. november 2015.

Slots- og Kulturstyrelsens bemærkninger

I bemærkninger af 24. februar 2016 anfører styrelsen, at:

Ad fredning af selvstændige landskabsarkitektoniske værker generelt, at:

- Folketinget i 2010 vedtog en ændring af bygningsfredningsloven, som bl.a. indebar, at "Kulturministeren kan frede bygninger og selvstændige landskabsarkitektoniske værker af væsentlig arkitektonisk eller kulturhistorisk værdi, som er over 50 år gamle....." (§ 3, stk.1),
- af bemærkninger til lovforslaget fremgår det, at "Omfanget af kommende fredninger af landskabsarkitektoniske værker skønnes at blive omkring et til to værker om året",
- styrelsen har fulgt lovændringen op ved foreløbig at frede følgende anlæg, der alle betragtes som landskabsarkitektoniske hovedværker:
    - Vor Frue Kirkes Plads (opført 1953 af landskabsarkitekt C.Th. Sørensen), Kalundborg Kommune. Fredet 2011,
    - Vitus Bering Parken med skulpturer (opført 1957 af landskabsarkitekt C.Th. Sørensen), Horsens Kommune. Fredet 2014,
    - De Geometriske Haver (tegnet 1945 af landskabsarkitekt C.Th. Sørensen, anlagt 1983) samt den ovale skovlysning med tilhørende egeskovsbryn, Herning Kommune. Fredet 2014,
    - Parterrehaven i Tivoli (opført 1943 af havearkitekt G.N. Brandt i samarbejde med Poul Henningsen), Københavns Kommune. Fredet 2014
    - Hellerup Strandpark (opført 1912-18 af havearkitekt G.N. Brandt), Gentofte Kommune. Fredet 2015,
- det kan tilføjes, at styrelsen i 2012 nedsatte en arbejdsgruppe til udarbejdelse af en strategi for fredning af selvstændige landskabsarkitektoniske værker,
- arbejdsgruppen, der bestod af eksperter på området, opstillede en liste over fredningsemner, hvor Hellerup Strandpark optræder blandt førsteprioriteterne.

Ad behov for fredning, at:

- samtlige klagere anfører, at fredningen af Hellerup Strandpark er unødvendig og vil være unødigt besværlig, eftersom at Gentofte Kommune på eksemplarisk vis varetager områdets drift og udvikling,
- som det fremgår af styrelsens afgørelse, er styrelsen helt enig i, at Gentofte Kommune med forståelse og respekt har varetaget områdets arkitektoniske og kulturhistoriske værdier,
- det bl.a. er derfor, at Hellerup Strandpark 100 år efter sin anlæggelse forsat har de værdier, der – set i en national sammenhæng – kan begrunde en fredning,
- en bygning eller et anlæg på ingen måde behøver være truet af f.eks. misligholdelse for at blive fredet,
- det tværtimod er en stor fordel for det fremtidige samarbejde mellem ejer og fredningsmyndighed, hvis der er fælles forståelse af kvaliteter og vedligeholdelsesbehov,
- styrelsen heller ingen modsætning ser mellem fredning og aktivt idrætsliv, sådan som de klagende idrætsklubber frygter,
- fredede bygninger og anlæg gerne må bruges,
- det normalt er en stor gevinst for fredningen, hvis den oprindelige funktion fortsætter, da det i sig selv rummer en kulturhistorisk værdi,
- fredede bygninger og anlæg også kan udvikles og opdateres, hvis blot det sker med fredningsmyndighedens tilladelse og i respekt for de bærende fredningsværdier,
- styrelsen i den forbindelse kan fremhæve et andet markant idrætsanlæg i Gentofte Kommune, Kildeskovshallen,
- Gentofte Kommune således skriver på deres hjemmeside: "Kildeskovshallen er tegnet af Karen og Ebbe Clemmesen, MAA, og er en fredet bygning. Gennem tiden er der foretaget en række ombygninger for at opdatere bygningen",
- styrelsen forventer et lige så godt samarbejde omkring Hellerup Strandpark, som det er tilfældet med Kildeskovshallen,
- behovet for klimatilpasning og højvandssikring nævnes af flere klagere,
- styrelsen er opmærksom på, at klimaforandringerne med deraf følgende havstigninger og ekstreme vejrfænomener udgør en trussel mod den kystnære kulturarv,
- styrelsen også på dette felt vil kunne give Gentofte Kommune kompetent sparring og ville f.eks. have kunnet bidrage med råd og vejledning til en

hensigtsmæssig udformning af den højvandssikring, der var projekteret, før fredningsforslaget blev sendt i høring.

Ad kortbilagets karakter, at:

- flere af klagerne kritiserer det kortbilag, der ledsagede fredningsafgørelsen af 26. november 2015,
- i modsætning til planloven og naturbeskyttelsesloven indeholder bygningsfredningsloven ingen bestemmelser om kortmateriale eller - bilag,
- det da heller ikke er fast praksis i styrelsen, at afgørelser om fredning ledsages af et kortbilag,
- ved særligt store eller komplicerede fredninger vælger styrelsen dog i reglen at vedlægge et kort eller luftfoto med fredningsomfanget indtegnet,
- styrelsen gerne medgiver, at det havde været ønskeligt, om fredningsomfanget var indtegnet på det nyeste tilgængelige luftfoto, Danmarks digitale Ortofoto (DDO) 2014,
- styrelsen imidlertid ikke har rettigheder til dette kortsæt,
- det ikke er styrelsens opfattelse, at baggrundskortets alder i den konkrete sag har betydning for forståelsen af fredningens omfang,
- afgrænsningen således følger matrikelskellene i alle verdenshjørner samt den nord-syd-gående hæk på østsiden af staudehaven og den øst-vest-gående hæk syd for rosenhaven og trærækken,
- klubhuset mod Onsgårdsvej er, som det fremgår af kortet, udeladt af fredningen,
- højvandssikringen fra 2015, der fremhæves af flere klagere, af gode grunde, heller ikke kan ses på DDO 2014,
- såfremt fredningen opretholdes, vil styrelsen udarbejde et såkaldt e-rids og gml-fil til brug for tinglysning af fredningen jf. Tinglysningsrettens krav.

Ad manglende møde med Gentofte Kommune, at:

- styrelsen skal beklage at have overset de sidste to linjer i Gentofte Kommunes høringssvar af 31. august 2015, hvori Gentofte kommune anmoder om, at der afholdes et møde mellem styrelsen og Gentofte Kommune, inden styrelsen foretager sig videre i sagen,
- det dog er styrelsens vurdering, at et sådant møde ikke ville have ført til nogen anden afgørelse i sagen.

Klagernes bemærkninger

I bemærkninger af 9. marts 2016 anfører Hellerup Sejlklub, at:

- Hellerup Sejlklub, i mail fra ministeriet dateret den 25. februar 2016 kl. 10:51, har fået tilsendt styrelsens udtalelse fra den 24. februar 2016 samt bilag til partshøring i forbindelse med klager over styrelsens fredning af Hellerup Strandpark,
- Hellerup Sejlklub i sin helhed ønsker at fastholde sejlklubbens synspunkter som anført i sejlklubbens klage over fredningen i høringssvar dateret den 10. december 2015,
- Hellerup Sejlklub anerkender styrelsens beskrivelse af sagens forløb, men ønsker at knytte følgende synspunkter til den oprindelige klage:

Ad behov for fredning, at:

- styrelsen anerkender Gentofte Kommunes omkring 100-årige forvaltning af områdets arkitektoniske og kulturhistoriske værdier og anfører, at dette netop er årsagen til, at strandparken fortsat har de værdier, der i national sammenhæng gør Hellerup Strandpark til et emne, der skal bevares i eftertiden,
- med andre ord siger man, at der ikke behøver at være et behov eller nogen form for trussel, for at fredning kan foretages,
- dette indebærer, at hvis man som lodsejer passer godt på sin ejendom, risikerer man samtidig at blive frataget dispositionsretten over denne,
- det er muligt, at det er lovens bogstav, men er det lovens ånd?

Ad områdets anvendelse, at:

- styrelsen skriver, at det normalt er en stor gevinst for fredningen, at de oprindelige funktioner fortsætter i det fredede område, og at anlægget også kan udvikles og opdateres, forudsat at det sker med fredningsmyndighedens tilladelse,
- deri ligger et betydeligt problem,
- "de oprindelige funktioner" involverer mange aktive og forskellige interessenter,
- Gentofte Kommune er en foregangskommune, hvad angår inddragelse af frivillige i beslutningsprocesser ved anlæg og renoveringsarbejder i kommuner,
- dette understøttes i høj grad af vedtagelsen af den nye Styrelsesvedtægt for Gentofte Kommune, der trådte i kraft 1. august 2015,

- Hellerup Sejlklub forudser, at fredningen vanskeliggør denne inddragelse af de mange forskellige interessenter, der bruger området,
- Gentofte Kommune i deres forvaltning af området fremover vil være underlagt en højere myndighed, hvorfor de demokratiske processer, som er udviklet, vil miste troværdighed og indhold,
- styrelsen har kompetence til at rådgive Gentofte Kommune, i sagen vedrørende kystsikring af Hellerup Strandpark, har sejlklubben ingen bemærkninger til,
- det dog noteres, at der ikke bliver rejst kritik af den foretagne kystsikring, der er gennemført efter omfattende professionelle forundersøgelser, hvor der også i betydelig grad er inddraget frivillige repræsentanter for idrætslivet i strandparken, hvilket er helt i tråd med den inddragelse af frivillige, som Gentofte Kommune normalt anvender ved anlæg og renoveringsarbejder i kommunen.

Ad kortbilagets karakter, at:

- det anføres, at der hverken er bestemmelser om eller praksis for at vedlægge kortmateriale eller – bilag til fredninger, men at man kan gøre det alligevel ved store eller komplicerede fredninger, hvilket man har gjort her,
- man kan mene, at alle fredninger burde ledsages af et kort og bilag,
- i det konkrete tilfælde hjælper kortet ikke, det forvirrer kun, for kortet er forældet, hvilket har været anført siden første høringssvar,
- styrelsen fortsætter med at bruge det forældede kort – med den forklaring, at de ikke har rettigheder til det seneste kortsæt DDO 2014, og at dette også ville være forældet,
- hvad angår rettigheder, kunne en henvendelse til a/s Covi som statens valgte leverandør af DDO 2014 formentlig have klaret den sag, suppleret med egne detailfotos,
- den fortsatte brug af det ældre, uaktuelle luftfoto udelukker i betydelig grad en forståelse af sejlklubbens argumentation mod fredning, og vidner om useriøs sagsbehandling,
- årsagen måske ligger i det næste argument, at:
    - styrelsen først efter fredningens eventuelle opretholdelse vil udarbejde E-rids og GML-fil til brug for tinglysning jf. tinglysningskravet,
- denne timing giver styrelsen mulighed for efterfølgende, ud fra egen vurdering, at fastlægge fredningens detaljer og omfang uden indsigt og indsigelsesret fra Gentofte Kommune og de øvrige høringsberettigede parter,

- denne fremgangsmåde vurderes som værende uden sammenhæng med forvaltningslovens bestemmelser om parters indsigt og rettigheder og er analog med det utænkelige i straffesager, at anklagemyndigheden selv skulle afgøre sanktionsspørgsmålet, efter at en domstol har afgjort skyldsspørgsmålet.

Ad manglende møde med Gentofte Kommune, at:

- styrelsen, i høringssvaret fra Gentofte Kommune, har overset et eksplicit ønske om dialog inden afgørelse blev truffet,
- dette er slemt nok, men spot føjes til skade, når styrelsen videre skriver, at det vurderes, at et møde med Gentofte Kommune ikke ville have ført til nogen anden afgørelse,
- som bekendt pålægger forvaltningsloven myndigheder partshøring for at sikre, at den, der er part i sagen får mulighed for at gøre sig bekendt med og kommentere myndigheders beslutningsgrundlag, før afgørelse træffes,
- styrelsens administration dermed kan være direkte ulovlig og helt uden sammenhæng med normal praksis i dansk myndigheds udøvelse,
- samlende for dette høringssvar finder sejlklubben, at styrelsens behandling af sagen er kritisabel på flere punkter og uden sammenhæng med normal myndighedsbehandling,
- det gælder 1) manglende begrundelse for fredningen, 2) det forældede kort og manglende indsigt i fredningens reelle indhold og detaljer inden afgørelsen træffes, og 3) affærdigelsen af Gentofte Kommunes ønske om dialog,
- på denne baggrund er det svært at have tillid til styrelsens forvaltning af området.

Ad Indstilling, at:

- Hellerup Sejlklub hermed fastholder sin indstilling til Kulturministeren om at omgøre styrelsens beslutning om fredning af Hellerup Strandpark, eller at ministeren alternativt kun gennemfører en geografisk isoleret fredning af G.N. Brandts Staudehave fra 1912 og af Rosenhaven fra 1918.

I bemærkninger af 18. marts 2016 anfører Gentofte Kommune, at:

- indledningsvist skal Gentofte Kommune pointere, at Gentofte Kommune fortsat finder, at en fredning af området grundlæggende er helt unødvendig, idet Gentofte Kommune i mere end 100 år, siden etableringen af det omhandlede område, som ejer og myndighed har taget vare på området med stor respekt for

dets arkitektoniske og kulturhistoriske værdier, således at det i dag fremstår, som det var tænkt af G.N. Brandt,

- dette er sket samtidigt med, at området har kunnet udvikle sig som et meget velfungerende rekreativt fritidsområde,
- derudover har Gentofte Kommune følgende bemærkninger til styrelsens indstilling til ministeriet, herunder synspunkter vedrørende en frednings indhold og afgrænsning, såfremt det besluttes, at Hellerup Strandpark skal fredes:

Ad manglende dialog, at:

- i høringssvar af 31. august 2015 anførte Gentofte Kommune specifikt ønske om at blive inddraget, inden endelig beslutning blev truffet (side 3, afsnit 2),
- Gentofte Kommune endvidere udtrykkeligt i høringssvaret anmodede om, at der under alle omstændigheder blev afholdt et møde mellem styrelsen og Gentofte Kommune, inden styrelsen foretog sig videre i sagen (side 4, afsnit 2),
- på trods af dette har Gentofte Kommune, som ejer af området, ikke på nogen måde været kontaktet af styrelsen forinden styrelsens afgørelse ved mail af 26. november 2015,
- denne manglende dialog påtalte Gentofte Kommune i klagen over fredningsafgørelsen den 15. december 2015,
- styrelsens beklagelse og bemærkninger om at have "overset de sidste to linjer i Gentofte Kommunes høringssvar af 31. august 2015" ikke er tilfredsstillende,
- det således også er beklageligt, at Gentofte Kommune heller ikke efterfølgende har modtaget invitation til en drøftelse af sagen, men nu hele 3 måneder senere blot modtager styrelsens indstilling til ministeriet i partshøring, hvori det anføres, at et møde ikke ville have ført til nogen anden afgørelse i sagen,
- Gentofte Kommune finder denne manglende vilje til dialog bekymrende, idet det ikke tegner et billede af, at der fremover vil blive et ligeværdigt samarbejde om Hellerup Strandpark i tilfælde af en fredning,
- det yderligere oplyses i styrelsens kommentarer, at styrelsen allerede i 2012 i en arbejdsgruppe sammensat af eksperter udarbejdede en prioritering over fredningsemner, hvor Hellerup Strandpark optræder blandt førsteprioriteterne,
- en rettidig orientering af bl.a. Gentofte Kommune om dette kunne have fremmet en konstruktiv dialog og afklaring med de berørte interessenter på et fælles entydigt grundlag,

- det i den forbindelse skal bemærkes, at det samlede fredningsforløb ikke har været entydigt med hensyn til indhold og omfang, men udgøres af et forløb i tre tempi omfattende to forskellige fredningsprofiler, hvor styrelsens eksperter ikke har været enige om fredningsomfanget.

Ad afgrænsning af fredningsområdet, at:

- i Gentofte Kommunes klage over fredningen påpeges specifikt følgende i forhold til afgrænsningen:

1. Arealer umiddelbart nord for havnebassinet er omfattet af fredningen. På dette areal er der en større samlet jolleplads/bådopbevaring, som skal fungere sammen med havnebassinet, ligesom belægningen på denne plads trænger til fornyelse. De aktiviteter, der foregår i havnebassinet, kan ikke adskilles fra de aktiviteter, som foregår i forbindelse med bådopbevaring, og en fredning af arealet for sidstnævnte vil derfor på særdeles uhensigtsmæssig måde gribe ind i den samlede brug af havneareal og tilstødende areal til rekreativ og idrætsmæssig brug.
2. Tilkørsel til en ny jollerampe ved Hellerup Strand er omfattet af fredningen, hvilket på tilsvarende vis på særdeles uhensigtsmæssig måde vil gribe ind i den sammenhængende brug af arealet til de beskrevne aktiviteter.
3. For en stor del af det nu fredede område vil der i fremtiden kunne opstå behov for yderligere klimasikring. De klimarelaterede udfordringer i form af højere vandstande og kraftigere vinde betyder, at en forudsætning for at kunne bevare det samlede bevaringsværdige bymiljø er, at der nu og i fremtiden kan etableres anlæg i form af højvandssikring. Gentofte Kommune har netop etableret et sådant anlæg – nøje tilpasset det bevaringsværdige miljø – der gør, at området fremover vil være sikret i tilfælde af en situation, som opstod efter stormen "Bodil". Fredningens afgrænsning skærer nu gennem dette anlæg, så noget er omfattet af fredningen, mens andet ikke er. Der kan fremover opstå yderligere klimamæssige udfordringer, som vil nødvendiggøre, at der skal foretages yderligere sikring. Fredning kan også i så tilfælde vise sig uhensigtsmæssig. Det er som nævnt fortsat Gentofte Kommunes holdning, at disse arealer ikke bør være omfattet af fredningen. Fredningen vil som anført gøre drift og anvendelse af disse arealer unødigt kompliceret. Da arealerne endvidere ikke er en del af de bærende fredningsværdier, som er nævnt i begrundelsen for fredningen, er der ingen anledning til at lade fredningen omfatte disse arealer.

- hvis det på trods af Gentofte Kommunes indvendinger besluttes at frede Hellerup Strandpark, skal Gentofte Kommune foreslå, at fredningen ikke kommer til at omfatte disse arealer,
- på det medsendte kortbilag er vist den afgrænsning, som Gentofte Kommune i så fald vil foreslå som fredningsafgrænsning,
- med denne afgrænsning vil alle de bærende fredningsværdier stadig indgå i fredningen,
- følgende forhold bør under alle omstændigheder således ikke blive omfattet af fredningen:
    - Arealer, som anvendes til opbevaring af joller, køreveje samt alle de til havnen tilhørende værker.
    - Etablering af ny belægning på den del af havnen, der ikke allerede har fået dette, idet den eksisterende belægning vanskeliggør kørsel med joller og trailerbåde og i øvrigt har en forkert hældning i forhold til afvanding af arealerne.
    - Arealer med etableret kyst- og højvandssikring, idet det med tiden kan blive nødvendigt at forhøje denne sikring.
- i det tilfælde, at Hellerup Strandpark fredes, forventer Gentofte Kommune, at det af fredningen tydeligt og præcist fremgår i tekst og på et tilhørende opdateret kort, hvad der er fredet, idet fredningsafgrænsningen får betydning for, hvordan Gentofte Kommune skal håndtere fremtidige processer for eventuelle ændringer i området.

Ad klimasikring, at:

- for så vidt angår klimasikring, anfører styrelsen i sin indstilling, at styrelsen "er opmærksom på, at klimaforandringerne med deraf følgende havstigninger og ekstreme vejrfænomener udgør en trussel mod den kystnære kulturarv",
- styrelsen også på dette felt vil kunne give Gentofte Kommune kompetent sparring, og ville f.eks. have kunnet bidrage med råd og vejledning til en hensigtsmæssig udformning af den højvandssikring, der var projekteret, før fredningsforslaget blev sendt i høring,
- Gentofte Kommune i den forbindelse skal pege på, at den udførte meget vigtige og hastende kystsikring af området ved Hellerup Strandpark og Hellerup Havn er udført næsten uden indvirkning på de kulturhistoriske elementer i området og samtidigt på en måde, der bringer området op til det ønskede sikringsniveau

på nuværende tidspunkt; er fremtidssikret og medfører ikke uacceptable hindringer for den rekreative og sportsmæssige udnyttelse,

- det er et godt eksempel på, at Gentofte Kommune i samarbejde med områdets sportsklubber evner løbende både at tilpasse og sikre området,
- det således er bekymrende, at styrelsen i indstillingen udokumenteret lader det fremstå som om, at højtvandssikringen er udført uhensigtsmæssigt,
- Gentofte Kommune igen stærkt skal opfordre til, at der under alle omstændigheder – og inden der tages endelig stilling til fredningen – holdes et møde mellem Gentofte Kommune og styrelsen og/eller ministeriet.

I bemærkninger af 18. marts 2016 anfører Hellerup Kajakklub, at:

- Hellerup Kajakklub til fulde kan tilslutte sig den af Hellerup Sejlklub, af 9. marts 2016, indsendte indsigelse mod fredning af Hellerup Strandpark,
- Hellerup Kajakklub har fuld tillid til, at Gentofte Kommune også fremover kan fastholde områdets herligheds værdier, uden fredning, til gavn for alle brugere af Strandparken.

I bemærkninger af 21. marts 2016 anfører Hellerup Roklub, at:

- de konkrete ankepunkter, som er indeholdt i det detaljerede svar Hellerup Sejlklub har udarbejdet, er Hellerup Roklub helt enige i,
- Hellerup Roklub også tilslutter sig Gentofte Kommunes klage over afgørelsen,
- det er helt utilfredsstillende at et område, der benyttes til aktiviteter - hver dag, året rundt - risikerer at få en spændetrøje på, som der ikke er nogen reel mening i,
- selve havneområderne ikke skal ende som et museum,
- dem, som har rejst fredningssagen, har givet gjort det i bedste mening,
- det risikerer at virke mod hensigten, at ville frede noget, der er dynamisk,
- loven handler om bygninger og egentlige landskabsarkitektoniske steder; ikke dele, hvor sportsudøvere har behov for dynamik - altså ikke havne-dele,
- når først en fredning er gennemført, er det ikke sikkert sagsbehandlerne kan indse behovet for fornyelse,
- der er fortilfælde med, at fredede enheder benyttes, er ikke en sikring herimod,
- det er mange menneskers daglige virke, der kan risikere at blive begrænset, måske ødelagt, ved den overdrevne fredning,
- ud over de sportsudøvende er der også mange besøgende i havneområdet,

- de har nu og bør forsat have glæde af at opleve det aktive liv i havneområdet, når de er her, bl.a. for at besøge de to berømte haver, som alle er enige om er relevante fredningskandidater.

I bemærkninger af 23. marts 2016 anfører Kongelig Dansk Yachtklub, at:

- Hellerup Sejlklub har udarbejdet et meget konkret og detaljeret svar; først omkring deres høringssvar af 10. december 2015, og senest deres ankepunkter over ministeriets udtalelse af 24. februar 2016,
- Kongelig Dansk Yachtklub fastholder sin støtte til Hellerup Sejlklubs ankepunkter og ligeledes tilslutter klubben sig også Gentofte Kommunes klage over afgørelsen,
- det er helt utilfredsstillende at et område, der benyttes til aktiviteter - hver dag, året rundt - ender i en situation, der begrænser de muligheder, der er for stedet uden at det giver mening,
- klubberne samt sportsudøvere har behov for dynamik for at kunne følge med i udviklingen, og derved kunne tilpasse sig ændringer i f.eks. de olympiske klasser, da Kraft-center øst (for Danmarks elite og olympiske sejlere) er beliggende i bl.a. Hellerup Havn,
- når først en fredning er gennemført, er det ikke sikkert, at sagsbehandlerne kan indse behovet for fornyelse,
- der er fortilfælde med, at fredede enheder benyttes, er ikke en sikring herimod,
- derudover er det mange menneskers daglige virke, der kan risikere at blive begrænset, måske ødelagt, ved den overdrevne fredning,
- ud over de sportsudøvende er der også mange besøgende i havneområdet; både lokale samt gæstesejlere fra nær og fjern,
- de nu har og bør fortsat have glæde af at opleve det aktive liv i havneområdet, når de er her, bl.a. for at besøge de to berømte haver,
- Kongelig Dansk Yachtklub derfor på det kraftigste er imod en fredning af Hellerup Strandpark i sin helhed,
- klubben kan støtte op omkring Hellerup Sejlklubs alternative forslag om kun at gennemføre en geografisk isoleret fredning af G.N. Brandts staudehave fra 1912 og af Rosenhaven fra 1918.

I bemærkninger af 25. marts 2016 anfører Hellerup Dameroklub, at:

- Hellerup Dameroklub fuldt ud støtter Hellerup Sejlklubs indsigelser over fredningen af havneområdet,
- derfor bakker Hellerup Dameroklub også op om Gentofte Kommunes klage over fredningen,
- Hellerup Dameroklub henviser til deres tidligere klage over fredningen af 13. december 2015 og kan tilføje, at friarealerne tæt på havnen bruges af alle vandsportsklubberne med tilknytning til Hellerup Havn med respekt for områdets unikke karakter,
- I alle således er interesserede i at passe på området og behøver bestemt ikke en fredning,
- Hellerup Dameroklub frygter, at eventuelle fredningsrestriktioner vil ødelægge det levende havneliv med dets mangfoldighed af sportsfolk, lystsejlere, børnehavebørn og andre besøgende,
- de to haver derimod vil være oplagte fredningsemner.

I bemærkninger af 5. april 2016 anfører Kajakklubben Nova, at:

- Gentofte kommune, Hellerup Sejlklub, Kongelig Dansk Yachtklub, Hellerup Roklub og Hellerup Kajakklub har svaret på partshøring,
- Kajakklubben Nova er enig og støtter partshøringssvarene og klagerne,
- fredningen er uhensigtsmæssig og unødvendig,
- det er et for indgribende tiltag og rammer for bredt,
- i øvrigt er afgørelsen, begrundelsen for afgørelsen, oplysningsgrundlaget og sagsbehandlingen mangelfuld,
- fredningen helt bør ophæves,
- alternativt bør fredningen begrænses mest muligt som anført i øvrige partshøringssvar.

Slots- og Kulturstyrelsens kommentarer til klagernes bemærkninger

Den 27. april 2016 anfører styrelsen, at:

- styrelsen beklager, at der ikke blev afholdt et møde med Gentofte Kommune, inden styrelsen traf afgørelse i sagen,
- styrelsen gerne deltager i et møde med Gentofte Kommune og ministeriets departement,
- styrelsen i øvrigt henholder sig til fredningsafgørelsen af 26. november 2015 og sin udtalelse af 24. februar 2016 og har ikke yderligere at tilføje.

Grundlag for afgørelsen

Grundlaget for Kulturministeriets afgørelse udgøres af lovgivningen (lov om bygningsfredning og forvaltningsloven), Slots- og Kulturstyrelsens sagsbehandling og af de indkomne bemærkninger.

Det følger af lov om bygningsfredning og bevaring af bygninger og bymiljøer (bygningsfredningsloven), jf. lovbekendtgørelse nr. 970 af 28. august 2014, § 1, stk. 1, at loven har til formål at værne landets ældre bygninger af arkitektonisk, kulturhistorisk eller miljømæssig værdi, herunder bygninger, der belyser bolig-, arbejds-, og produktionsvilkår og andre væsentlige træk af den samfundsmæssige udvikling.

I medfør af bygningsfredningslovens § 3, stk. 1, kan kulturministeren frede bygninger og selvstændige landskabsarkitektoniske værker af væsentlig arkitektonisk eller kulturhistorisk værdi, som er over 50 år gamle. Uanset deres alder kan bygninger og selvstændige landskabsarkitektoniske værker dog fredes, når det er begrundet i deres fremragende værdi eller i andre særlige omstændigheder.

Kompetencen til at træffe afgørelse om fredning efter bygningsfredningsloven er delegeret til Slots- og Kulturstyrelsen i medfør af bekendtgørelse nr. 1442 af 12. december 2010 om henlæggelse af opgaver og beføjelser til Kulturarvsstyrelsen – nu Slots- og Kulturstyrelsen – § 9, nr. 2.

Sagen er påklaget til Kulturministeriet i medfør af bygningsfredningslovens § 24, stk. 3 og delegationsbekendtgørelsens § 12, stk. 1.

Ved sagsbehandlingen af en bygningsfredningssag skal Slots- og Kulturstyrelsen i øvrigt overholde forvaltningsloven, jf. lovbekendtgørelse nr. 433 af 22. april 2014, og almindelige forvaltningsretlige grundsætninger.

Kulturministeriets begrundelse

Klage over manglende dialog mellem styrelsen og Gentofte Kommune efter afslutning af offentlig høring.

Gentofte Kommune anfører bl.a. i klagen af 15. december 2015, at kommunen modtog afgørelsen, uden at styrelsen har inddraget kommunen i sagsbehandlingen efter afslutningen af den offentlige høring i medfør af bygningsfredningslovens § 6.

Kulturministeriet noterer, at der i sagen er gennemført en offentlig høring af ejer (Gentofte Kommune), strandparkens brugere m.fl. i overensstemmelse med bygningsfredningslovens § 6.

Den gældende høringsbestemmelse (§ 6) blev indført med en ændring i bygningsfredningsloven i 1997. Af de almindelige bemærkninger til lovforslaget fremgår bl.a., "at det vil være hensigtsmæssigt, at høringsproceduren i forbindelse med bygningsfredningssager i videre omfang harmoniseres med de procedurer, der er gældende på naturbeskyttelses- og planlægningsområdet. Lovforslaget indebærer derfor, at offentligheden inddrages bredere. Dvs. at ejere, lejere, bevaringsinteresserede foreninger, de regionale faglige råd, samt myndigheder vil få lejlighed til at fremkomme med bemærkninger, før der træffes endelig beslutning om fredning af en bygning eller ophævelse af en bygningsfredning samt om nedrivning af en fredet bygning." (LFF 166 af 19. februar 1997, afsnit 4.1.)

Kulturministeriet bemærker, at forvaltningslovens høringsbestemmelser supplerer eventuelle lovfastsatte regler om offentlig høring og inddragelse, medmindre det i lovens forarbejder udtrykkeligt er bestemt, at fastsatte høringsregler erstatter regler i forvaltningsloven. Forarbejderne til bygningsfredningsloven § 6 forholder sig ikke til forvaltningslovens regler. Der gælder derfor samme retsstilling ved administration af bygningsfredningslovens § 6 som på naturbeskyttelses- og planlægningsområdet, og som i øvrigt også er direkte tilsigtet med lovforslaget – nemlig at regler om offentlig høring gælder som supplement til reglerne i forvaltningsloven, se fx naturbeskyttelseslovens § 37.

Retsstillingen indebærer, at fredningsmyndigheden derfor skal være opmærksom på i sin opfølgning på en høring evt. at foretage individuel høring (partshøring) af en part, inden der kan træffes afgørelse om fredning. Tilsvarende kan høringen eksempelvis også afdække forhold om fredningen og dens konsekvenser, som indebærer en udvidelse af kredsen af parter. Dette kan fx gælde i de tilfælde, hvor høringen viser, at en fredning vil påvirke enkeltpersoner, som ikke var omfattet af den offentlige høring, eller

en af de høringsberettigede institutioner m.v. i en sådan grad, at vedkommende personer m.v. efter høringen skal have tillagt partsrettigheder efter forvaltningsloven.

Det fremgår ikke med tydelighed, at styrelsen har været opmærksom på, at forvaltningslovens regler om partshøring m.v. gælder som supplement til bygningsfredningslovens § 6. Det er således uklart, om styrelsen har været opmærksom på, om Gentofte Kommune som part i sagen skulle have været partshørt, inden styrelsen traf afgørelse om fredning. Dette finder Kulturministeriet er kritisabelt, da partshøringsbestemmelsen i forvaltningsloven er en garantiforskrift. Det er imidlertid Kulturministeriet opfattelse, at en vurdering af om styrelsen skulle have partshørt eller ej, ikke er afgørende i denne sag, jf. nedenstående vedrørende forvaltningslovens § 21

Klage over manglende svar på anmodning om møde
Gentofte Kommune klager over, at styrelsen har ignoreret kommunens ønske om et møde, inden styrelsen gik videre med sagen umiddelbart efter afslutningen af den offentlige høringsproces. Ønsket blev fremsat i kommunens høringssvar af 31. august 2015 til den offentlige høring.

Styrelsen udtaler 26. februar 2016 sin beklagelse over at have overset anmodningen.

Kulturministeriet bemærker, at forvaltningslovens § 21, stk. 1, giver den, der er part i en sag, ret til at forlange, at sagens afgørelse udsættes, indtil parten har afgivet en udtalelse til sagen. Bestemmelsen hjemler en ret til partshøring på partens initiativ modsat pligten til partshøring efter forvaltningslovens § 19, som skal ske på myndighedens initiativ. Forvaltningslovens § 21 om retten til udtalelse er – ligesom § 19 – en garanti for afgørelsens rigtighed (garantiforskrift).

I fredningssager er der derfor som udgangspunkt adgang til for fredningssagens part(er) at afgive en udtalelse og få sagen udskudt, dog med den begrænsning, at bygningsfredningsloven fastslår, at der senest tre måneder efter udløbet af den offentlige høring, skal træffes afgørelse, jf. bygningsfredningslovens § 7, stk. 1, jf. forvaltningslovens § 21, stk. 2, nr. 1. Kulturministeriet bemærker, at retten til at afgive udtalelse kan finde sted når som helt i sagsbehandlingsperioden, og at rettigheden gælder sideløbende med den mulighed, der måtte være for at kommentere fredningsforslaget som led i en offentlig høring efter bygningsfredningsloven § 6.

Det fremgår videre af Forvaltningsloven med kommentarer af John Vogter, at "Parten behøver ikke udtrykkeligt at angive, at sagen afgørelse skal udsættes, når det i øvrigt af partens henvendelser eller den situation, hvori henvendelsen fremkommer, fremgår, at parten ønsker, at sagens afgørelse skal udsættes, indtil parten har fået lejlighed til at fremkomme med en udtalelse til sagen." (Forvaltningsloven med kommentarer af John Vogter, s. 417, 3. udgave, Jurist og Økonomforbundets Forlag 2001)

Kulturministeriet vurderer, at Gentofte Kommune, i kraft af sit ejerskab til strandparken er part i sagen, og at styrelsens undladelse af at lade kommunen fremkomme med bemærkninger er i strid med forvaltningslovens § 21. Det er i den forbindelse uden betydning, at styrelsen overså anmodningen og dermed ikke har nægtet kommunen retten til at komme med en udtalelse.

Kulturministeriets vurdering af konsekvenserne af sagsbehandlingsfejlene
Kulturministeriet har overvejet, om sagsbehandlingsfejlen har været konkret uvæsentlig – dvs. om sagsbehandlingsfejlen har været uden betydning i denne konkrete sag. Ministeriet bemærker, at reglerne om offentlig høring i bygningsfredningslovens § 6 opfylder det overordnede formål, at fredningsmyndigheden får oplyst sagen, hvorimod forvaltningslovens § 21 varetager hensynet til sagens parts(ers) konkrete mulighed for at få indflydelse på den efterfølgende sagsbehandling og afgørelse. Høringen i medfør af bygningsfredningsloven opfylder således ikke det hensyn, som forvaltningslovens § 21 skal varetage. Det er i øvrigt ministeriets opfattelse, at det ikke kan udelukkes, at afgørelsens indhold havde været anderledes, hvis Gentofte Kommune havde haft lejlighed til at udtale sig inden afgørelsen blev truffet – også selvom kommunen var blevet hørt i forbindelse med den offentlige høring. Det bemærkes endvidere, at en myndighed ikke kan afvise partens ret til at afgive udtalelse med henvisning til myndighedens egen vurdering af dennes forventede betydning for afgørelsen.

Afgørelse
Idet forvaltningslovens § 21 er en garantiforskrift, finder Kulturministeriet, at afgørelsen lider af væsentlige sagsbehandlingsfejl. Kulturministeriet har ikke fundet anledning til at konstatere, at fejlen har været konkret uvæsentlig, hvorfor afgørelsen er ugyldig, og Kulturministeriet annullerer på den baggrund styrelsens afgørelse af 26. november 2015.

Med venlig hilsen

Allan Bunch

Kopi til:
Slots- og Kulturstyrelsen